

Niederländische Illustrierte 2011

PRINS EN PRINSES DE MERODE REDDEN HUN KASTEEL

Na belegeringen en bombardementen werd het Duitse kasteel De Merode in 2000 ook nog getroffen door een brand. Desondanks bleef het adellijke echtpaar gedreven om het kasteel te behouden voor de toekomst.

"Veel mensen verklaren ons voor gek."

Wanneer u ontmoeten een familie die het doorgeven al achthonderd jaar beoefent. Want zo lang al is de familie de Merode verbonden aan het dorp Merode en haar omgeving. Het kasteel, de grond, het bos. Het doorgeven van dit bijzondere bezit vereist een onverzettelijkheid die bij deze familie hoort. Een gesprek met prins en prinses de Merode.

"Veel mensen verklaren ons voor gek" zegt prinses Clothilde de Merode. "Want, wie doet dat nou, zijn leven wijden aan het redden van een kasteel?" Haar man, prins Charles-Louis, zegt vastberaden: "Ik wilde niet de laatste Merode zijn op Merode." Klinkt vanzelfsprekend en logisch, maar deze wens komt van heel ver. Want al ruim

achthonderd jaar is de familie verbonden met het gebied. In het jaar 1174 oefende voorvader Werner I de macht uit in het dorpje (Me)Rode. De naam betekent dan ook Heer van Rode. Twee eeuwen later verwierf Richard I de Merode de hele heerlijkheid en breidde zijn bezit door een strategisch huwelijk met de Brabantse Margaretha van Wesemael aanzienlijk uit. Niet alleen in dit gebied vlakbij Aachen, maar ook in België en Nederland.

De Merodes waren ook actief in de politiek. Tijdens de strijd om de Belgische onafhankelijkheid sneuvelde Frederic de Merode door Hollandse kogels en was Felix de Merode lid van het voorlopig bewind van de nieuwe staat België. Dit terwijl een paar eeuwen eerder in de geschiedenis, Bernard van Merode nog bondgenoot van Willem van Oranje

was geweest en tevens plaatsvervangend stadhouder van Friesland.

Rijke historie

Door de eeuwen heen vergaarden De Merodes steeds meer bezittingen. Zo werd bijvoorbeeld de beroemde Merode Triptiek uit Doornik geschilderd in opdracht van een voorvader (nu in The Metropolitan Museum, The Cloisters, New York). Ook tientallen kastelen werden familiebezit. Bekend zijn onder andere het kasteel van Rixensart bij Brussel, Pietersheim bij Lanaken en Westerlo bij Hasselt. Maar hoewel de familie vooral op Westerlo woonde, bleef het stamslot Merode familiebezit waar jachtpartijen en huwelijken werden gehouden. Maar een uitslaande brand in het jaar tweeduizend maakte aan

Kasteel de Merode zoals het rond 1728 is weergegeven

Het kasteel rond voor de oorlog

Na de oorlog resten ruïnes

Het kasteel in de jaren 80

achthonderd jaar familiegeschiedenis bijna een einde. En dat kon natuurlijk niet. Want al eerder in de twintigste eeuw had Charles de Merode zijn onverzettelijkheid getoond door het slot weer volledig op te bouwen nadat het in de oorlog door artillerievuur in een ruïne was veranderd. Dit met de hulp van de mensen uit het dorp en gefinancierd door de verkoop van veel landbouwgrond. Toen Charles kinderloos bleef adopteerde hij een verre neef en echtgenote, de ouders van de huidige prins Charles-Louis, nazaten van de Belgische politicus Frederic de Merode. Zij hadden aan Charles moeten beloven dat ze kasteel Merode nooit zouden verkopen. En die belofte staat nog steeds. Al vroeg hielp prins Charles-Louis zijn oudoom mee in het runnen van het kasteel. En toen hem tijdens de brand door de Duitse TV de vraag werd gesteld wat hij nu ging doen was het antwoord dan ook vanzelfsprekend: "De laatste Merode op Merode zijn, dat nooit."

Lastige tijd

De brand was echt een ramp. Redden wat je redden kan. Maar zoals vaak bij een brand, maakte het bluswater nog meer kapot dan de brand zelf. Want die had vooral de bovenste verdieping en het dak verwoest. Het water liep van de trappen af, stroomde over schilderijen, boeken en meubels en verwoestte oud stucwerk. Maar dat iedereen nog leefde, dat was het belangrijkste. Het hele dorp hielp mee tijdens en na de brand. Containers vol met puin en misschien nog te redden spullen werden afgevoerd. Vaak werden dingen weg gegooid die, achteraf bezien, misschien nog te redden waren. Maar er was geen keuze. Alles ging zo snel en het kasteel kon ieder moment instorten. Hup, alles naar buiten, was het devies. Prinses Clotilde zegt: "Het moeilijkste was om na de brand alles dat door het water was aangetast te moeten slopen. Dat was echt vreselijk en 's nachts was het ook nog een hel. Gedurende twee jaar moesten we

als het waaide, stormde, sneeuwde of regende het dak op om alle zeilen recht te trekken." Pompen pompten het water weg, het dak werd met de stukken plastic afgeschermd, maar de familie zelf had geen dak meer boven het hoofd. Gelukkig zorgden goede vrienden voor onderdak voor het gezin.

Innige band

Een uitzichtloze situatie leek het, ook gezien de juridische strijd die zich na de brand ontspon. Maar steeds wanneer ze de moed dreigden te verliezen, waren er weer mensen bereid om te helpen. Tekenend was de reactie van een boer uit het dorp. "Ik ben naar school kunnen gaan omdat uw oudoom mijn vader na de oorlog direct werk gaf op het kasteel. Hierdoor hadden wij thuis te eten, want mijn vader was berooid uit de oorlog teruggekeerd. Nu ben ik gepensioneerd en ik zal alles doen om u te helpen." Zo waren er meer, want de band met het dorp is en blijft innig.

Na de brand blijft slechts een karkas over

Het hoogste punt; boom uit

Vakmanschap tijdens kerstmarkt

Het dak dat uiteindelijk verloren ging

Vooraf doorgaan

Doorzetten en opnieuw beginnen blijft het motto. Niet zeuren, handen uit de mouwen. Dat geldt ook voor het bos. Na de oorlog stond er op de 800 hectare bosgrond bijna geen boom meer. Prins Charles de Merode, de oudoom, herplante het stukje bij beetje. Hectare voor hectare. Eerst met een Picea, een snelgroeïende boom, later met de eik. Charles-Louis heeft er inmiddels 100.000 gepland... En nu staat er weer een prachtig bos, de ravage van de oorlog is bijna niet meer te zien. Bovendien vormt het bos een prachtige bron van hernieuwbare energie. "Over zo'n vijftien jaar zal het karwei geklaard zijn en hebben we weer een natuurlijk bos dat zichzelf in stand houdt." Doorzetten lijkt wel het levensmotto van de familie. Maar hoe doe je dat? Charles-Louis zegt: "gewoon, stukje voor stukje, boom voor boom. Ieder jaar 1, 2 of 3 hectaren grond weer met kleine boompjes beplanten." "Is dan alles gered?" "Nee, dat geldt niet voor de landbouw-

grond. Hiervan werd zo'n 500 hectare verkocht om de na-oorlogse restauratie van het slot te kunnen financieren. Als gevolg hiervan komt het dorp inmiddels tot aan het hek van het kasteelpark."

Perspectief

Er volgt een prachtig familieverhaal. "Een voorvader, de veldmaarschalk Jan Filips Eugène van Merode trouwde op 29 juni 1721 in de Waterburcht Pietersheim met Charlotte van Nassau Hadamar. Niet veel later stortte het kasteel in en kwam de bruid onder het puin te liggen. Ze overleefde het incident maar de schilder die het huwelijksportret maakte niet. Sindsdien werd er 300 jaar lang geen huwelijk meer voltrokken." Dit overigens tot dit jaar. Na de restauratie van de ruïne van de waterburcht is de middeleeuwse slotkapel een officiële trouwlocatie van de gemeente Lanaken geworden. Deze Maarschalk leefde overigens in een zeer roerige tijd en diende zeer veel verschillende vorsten om zo zijn bezit-

tingen te kunnen behouden. Zo diende hij de ene keer stadhouder Willem III, de Spaanse koningen Karel II en Philips V, Maximiliaan II, Emanuel van Beieren maar ook Habsburgse/Oostenrijkse keizers... En om het familiefortuin te herstellen trouwde hij eerst met een dochter van de onderkoning van Sardinië. Een prima keuze. Haar bruidsschat was zo groot dat het op drie schepen vervoerd moest worden. Maar helaas zonken er hier twee van in de monding van de Westerschelde. Nadat zijn eerste vrouw aan de pokken overleed hertrouwde hij met genoemde prinses Van Nassau.

Perspectief

Prinses Clotilde de Merode, historicus, zet hun strijd voor het behoud van het kasteel in historisch perspectief. "Vroeger waren mensen gehecht aan de grond waarvan zij leefden. Dat is helemaal weg. Iedereen denkt nu alleen maar aan de korte termijn. Een minachting voor de generaties die voor

Oud en 'nieuw' tijdens Promenade de Printemps Rondje om het kasteel in de elektrische coets